

VIRUS PRITLIKAVOSTI SLIVE

Prune dwarf virus - PDV

Povzročitelj in njegova razširjenost

Virus pritlikavosti slive se pojavlja na vseh gojenih koščičastih sadnih vrsta. Razen gojenih in drugih vrst iz družine rožnic (*Rosaceae*) okužuje tudi predstavnike številnih drugih družin. Precejšnjo ekonomsko škodo lahko virus povzroči pri pridelavi mandljev, češenj in breskev.

Virus je dobil ime po pritlikavi rasti, ki jo je povzročal na drevesu slive. PDV je eden izmed virusov rodu *Ilarvirus* (družina *Bromoviridae*). Razširjen je povsod po svetu. Z njim je okužen velik delež koščičastih sadnih vrt; v posameznih mediteranskih državah dosega okuženost nekaterih sadnih vrst tudi čez 50%.

Organizem je uvrščen na seznam nadzorovanih nekarantenskih škodljivih organizmov (NNŠO; Izvedbena uredba Komisije EU 2019/2072, priloga IV), za katere veljajo posebne fitosanitarne zahteve (ničelna toleranca). Predpisani ukrepi za doseganje določene tolerance so na spletni strani UVHVVR, na storitvi "Prijava na preverjanje znanja s področja zdravja rastlin« (<https://www.gov.si/zbirke/storitve/prijava-na-preverjanje-znanja-s-podrocja-zdravja-rastlin/>).

Preglednica: Seznam NNŠO in zadevnih gostiteljskih rastlin

Nadzorovani nekarantenski škodljivi organizem - NNŠO	Rastline za saditev	Skupina rastlin	Botanično ime (rod ali vrsta/-e)
Prune dwarf virus	Rastline za saditev	Razmnoževalni material in sadike sadnih rastlin	<i>Prunus armeniaca</i> L.,

Bolezenska znamenja

Razvoj bolezenskih znamenj je zelo odvisen od vrste in sorte gostitelja, različka virusa in okoljskih razmer, predvsem temperatur. Okužba s PDV lahko v drevesnici zniža prijem cepičev do 50 %, v nasadih pa lahko pri občutljivih sortah povzroča zakrnelo rast, krajšanje internodijev (medčlenkov) ali ogoljenost, pomembno pa vpliva tudi na kakovost in količino pridelka, ki lahko tudi popolnoma izpade. Na listih se pojavi lisavost in linijski vzorci, pri češnjah in slivah se lahko občasno pojavijo tudi ožji listi. Najbolj značilna so znamenja na listih češenj, kjer se pojavljajo klorotični obroči, lise in pege. Znamenja se pogosto pojavijo samo na enem delu krošnje. Ob sočasni okužbi s PNRSV (virus nekrotične obročkaste pegavosti breskve) ali s CLRV (virus zvijanja listov češnje) so bolezenska znamenja še bolj izrazita, možna je povečana tvorba koreninskih izrastkov in pokanje lubja.

Slika 1: Bolezenska znamenja na listu češnje okužene z virusom PDV (avtor slike: dr. Darko Jevremović, Institut za vočarstvo Čačak; objavljeno z dovoljenjem avtorja)

Slika 2: Bolezenska znamenja na listu češnje okužene z virusom PDV (avtor slike:avtor slike: dr. Darko Jevremović, Institut za vočarstvo Čačak; objavljeno z dovoljenjem avtorja)

Način prenosa

Najpomembnejši način širjenja virusa je z vegetativnim razmnoževanjem, tudi s cepljenjem. V naravi se virus PDV prenaša s semenom in pelodom, učinkovitost prenosa pa je odvisna od gostiteljske rastline in različka virusa. S pelodom se virus najhitreje prenaša pri češnji in višnji, takšen način prenosa je možen tudi pri breskvi. Prenos virusa s pelodom je verjetnejši med drevesi iste sorte rastlinske vrste. Naravni gostitelj virusa PDV je črni trn (*P. spinosa*), ki bi lahko v času cvetenja okuževal vrste, ki cvetijo v istem času.

Varstvo

Zagotavljanje in uporaba zdravega sadilnega materiala je najpomembnejša oblika omejevanja širjenja virusa PDV. V primeru, da v nasadu odkrijemo drevo z okužbo, je priporočeno takšno drevo odstraniti iz nasada in ga uničiti.

Besedilo: Aljoša Beber

Datum nastanka: marec 2021

Uporabljeni viri:

CABI: <https://www.cabi.org/isc/datasheet/42402> (dostopano: marec, 2021)

ICTV: <http://www.ictvonline.org/virustaxonomy.asp> (natisnjeno: 7. 3. 2021)

Çağlayan K., Ulubas-Serce C., Gazel M., Varveri C. 2011. Prune dwarf virus. V: Virus and virus-like diseases of pome and stone fruits. Hadidi A., Barba M., Candresse T., Jelkmann W. (ur.). St. Paul, American Phytopathological Society: 199-205

Pallas V., Aparicio F., Herranz M.C., Amari K., Sanchez-Pina M.A., Myrta A., Sanchez-Navarro J.A. 2012. Ilarviruses of *Prunus* spp.: A continued concern for fruit trees. *Phytopathology* 102 (12): 1108-1120